

Lundblad een uitvoerige studie gewijd (1929). Van deze nymph bezit ik een inlandsch exemplaar, dat zeer fraai geprepareerd is en waaraan alle bijzonderheden geheel zijn na te gaan. De huid is geheel met kegeltjes bezet en niet met papillen, zooals bij Viets (1919; *conjecta dissecta* = *conjecta nympha*). De rugschilden lijken nog het meest op die van het ♂, afgebeeld door Lundblad in fig. 5a (1929). De epimeren en hun beharing stemmen volkomen overeen met Viets' afbeelding (fig. 6); alleen bezitten de 1e epimeren op de plaats, waar door Viets in de 1e rechter-epimere een punt is geteekend, een haar meer. De genitaalplaten zijn volkomen gescheiden en in veelhoekjes verdeeld („gefeldert”). De afscheiding van deze vakjes wordt veroorzaakt door opstaande kantjes, duidelijk waarneembaar aan den rand der platen, waar deze iets gebogen zijn. Van een optisch verschijnsel is m.i. geen sprake.

Bij het ♀ is de huid eveneens met kegeltjes bezet.

Literatuur.

1919. Viets, K. in Arch. f. Naturgesch. 83. Jahrg. Abt. A, Heft 6.

1919. Viets, K. in Abh. Nat. Ver. Bremen, Bd. XXIX H. 1.

1923. Motas, C. in Ann. Scient. de l'Un. de Jassy. T. XII, fasc. 3—4.

's-Hertogenbosch, Oct. 1934.

A. J. BESSELING.

Zeldzamere vlinders uit de collectie-Brouwer.

Met toestemming van Prof. Dr. A. M. Brouwer, Utrecht, publiceer ik onderstaande min of meer belangwekkende vangsten, die ik opteekende bij het doorzien der verzameling. Alle exemplaren zijn door Prof. Brouwer zelf gevangen. Cortenbach is een kasteel in Zuid-Limburg bij Voerendaal; De Beer is het bekende vogelterrein tegenover Hoek van Holland.

1. *Satyrus semele* L. ab. *anopenopterus* Lambrichs, Comptes-rendus S. E. Belg., 1875, p. XXII, fig. Een prachtig ♀ zonder een spoor van ocellen, zoowel op voor- als achtervleugels. De Beer, 1933. Het door Lambrichs beschreven exemplaar vertoonde nog een enkele stip als overblijfsel der ocellen, was dus niet zoo extreem.

2. *Polyommatus coridon* Poda. Voerendaal, 9-8-28.

3. *Adopaea acteon* Rott. Welterberg, Ransdaal, Schin op Geul.

4. *Carcharodus alceae* Esp. Welterberg, 11-8-28.

5. *Powellia* [Tutt] *sertorius* Hoffmannsegg, Ill. Mag., III, p. 203, 1804 (= *sao* Hb., fig. 471, 472, 1803, nec Brgstr., Nomenklatur, II, p. 67, pl. 40, fig. 8, 9, 1779). Schin op Geul, 8 Juni 1933. Ook gevangen te Bemelen in 1929 en 1930 (Zie

Natuurhist. Maandblad, 1929, p. 75, 1 ex.; id. 1930, p. 97, 3 ex.).

Helaas moet de gebruikelijke naam *sao* Hb. vervallen als primair homoniem van *sao* Brgstr. = *malvae* L. *Malvae* en *sertorius* zijn niet co-generiek. Zie *Warren*, Monograph of the Tribe Hesperii, Trans. Ent. Soc. London, vol. 74, p. 1—170, plaat 1—60, 1926, een der prachtigste monographiën, die de laatste jaren zijn verschenen. Voor het bepalen van den datum van Hübner's platen zie *Hemming*, Trans. Ent. Soc. London, 1931, p. 498, en *Entomologist*, vol. 67, p. 226, 1934.

6. *Gluphisia crenata* Esp. Cortenbach, 1928 1 ex., 1934 3 ex. Schijnt in Zuid-Limburg vrij algemeen verbreid te zijn. Reeds vermeld van Houthem, Maastricht¹⁾, Geulem en Valkenburg, terwijl Majoor Rijk de soort elk jaar te Meerssen op licht vangt. Voorloopig nog geheel geïsoleerd staat dan de vangst van Heylaerts bij Breda.

7. *Euxoa cursoria* Hufn. De Beer, 1933. Hierbij 1 ex. van *ab. obsoleta* Tutt, waarbij alleen nog ronde en niervlek zichtbaar zijn.

8. *Bombycia viminalis* F. Voerendaal, 8-7 en 14-7-34.

9. *Calymnia diffinis* L. Kunrade, 8-8-28; Voerendaal, 7 en 9-8-30.

10. *Archanara geminipuncta* Hw. Zaltbommel.

11. *Phytometra (Plusia) c-aureum* Knoch. Almen (G.), 1923.

12. *Cymatophora ocularis* L. *ab. frankii* Boegl, Mitt. Münch. E. G., vol. 10, p. 21, fig., 1920. Grondkleur der voorvl. zwartachtig, waartegen de twee groenwitte vlekken scherp afsteken. Daar de lijnen, die het middenveld begrenzen, nog duidelijk zichtbaar zijn, is verwarring met de zwarte vormen van *or* uitgesloten. Cortenbach (Voerendaal), 1934, 2 ex. op licht. De vindplaats van dezen melanistischen vorm (tot nu toe alleen bekend van Valenciennes!) in de nabijheid van het Zuidlimburgsche industriegebied is zeer belangrijk in verband met de theorie van Prof. *Hasebroek* (Hamburg) over „Industriemelanismus”.²⁾

Het type is grijs („*alae superiores cinereae*”) en is volgens *Tutt* (Brit. Noct., I, p. 3, 1891) in Engeland „our ordinary form.” Voor zoover ik heb kunnen nagaan, is deze vorm in ons land onbekend. Alle exemplaren, die ik gezien heb (ook in het Leidsch Museum), behooren tot den bruinachtig grijzen vorm van het continent, *octogesima* Hb.

13. *Hemistola chrysoprasaria* Esp. (*Geometra vernaria* Hb.). Voerendaal, 10 en 16-7-34.

¹⁾ Misschien hetzelfde ex. De opgaven van *Maurissen* in *T. v. E.*, vol. 9 en vol. 25, kloppen niet altijd precies. Houthem is dan in elk geval goed.

²⁾ Merk in dit verband op, dat de vindplaats van het donkere ex. van *Acr. alni* L. (coll.-V. d. Meulen) in het Twentsche industriegebied ligt!

14. *Ptychopoda aversata* L. ab. *aurata* Fuchs, Jahrb. Nass. Ver., vol. 53, p. 48, 1900. Grondkleur geelachtig, met donkeren middenband. Wassenaar, 1933.

15. *Scotosia transversata* Hufn. (*rhamnata* Schiff.). Grendal (L.), 17-7-34.

16. *Cidaria sagittata* F. Vorden („De Wildenborch”), 2-7-30; Beek bij Nijmegen, 24-6-33.

17. *Eupithecia pini* Retz. (*abietaria* Goeze). Bilthoven, 15-6-32.

18. *E. tripunctaria* H. S. (*albipunctata* Haw.). Wassenaar, 25-7-33.

19. *E. innotata* Hufn. De Beer, 15-8-33.

20. *E. sobrinata* Hb. Wassenaar, 24-7-33. (Nos. 18-20 H. Coldewey det.).

21. *Bapta bimaculata* F. Bilthoven, 16 en 21-5-32.

22. *B. temerata* Hb. Beek bij Nijmegen, 26-6-32.

23. *Ennomos fuscantaria* Hw. Utrecht, 1-9-32.

24. *Boarmia secundaria* Esp. Cortenbach, 1930. Het is haast onbegrijpelijk, dat deze soort zoo lang onontdekt is gebleven. Op het oogenblik is zij mij bekend van Soest (1933 en 1934. Rinke Tolman), Woudenberg (1920, Lempke), Denekamp, Putten, Twello (1934, Coldewey), Beek bij Didam („Bijvank”, Scholten), Plasmolen, Voerendaal en Epen (Coldewey en Van Wisselingh). Is echter op nog veel meer plaatsen, waar sparren groeien, te verwachten. Vliegt vooral tijdens warm weer bij het minste gedruisch van de boomstammen (Scholten). De grondkleur is nogal veranderlijk. Bij mijn 14 inlandsche exemplaren zijn zoowel grijze als bruine.¹⁾

25. *Diastictis artesiaria* F. Cortenbach, 1 ♀ 10-7-34 op licht. Dit is het tweede inlandsche exemplaar. Het eerste werd in 1929 bij Stein gevangen. Deze soort zal dus wel meer in Zuid-Limburg voorkomen.

26. *Dyscia (Scodiona) fagaria* Thnbg. Soesterberg, 28-5-32. Komt overal op de heiden van het Gooi voor (Soest, Hilversum, Bussum) in de tweede helft van Mei, doch steeds in enkele exemplaren. Een ♂ van 10 Juni 1930 is reeds geheel afgevlogen.

27. *Aspitates (Aspilates) ochrearia* Rossi. De Beer, 15 en 16-8-33, verscheiden ♂♂ en ♀♀. Tot nu toe zijn de volgende vangsten vermeld: T. v. E., vol. 40, p. 6 (verslag) en p. 319, Hoek van Holland, 18-8-96, ♂; id., vol. 46, p. 250, 1 ♂ en 1 ♀, Juni 1902; id., vol. 49, p. 207, 13 ex., 27-5-05 (alles H. v. H.); id., vol. 54, p. X, 1 ♂ 1910 te Hellevoet-

¹⁾ De determinatietabel in Ter Haar (en dus ook in Keer) is voor deze soort foutief. Volgens die tabel zouden haast alle exemplaren *luridata* zijn (bij de meeste *secundaria*'s is de groote lichte vlek zeer duidelijk). Bovendien heeft *secundaria* een duidelijke streepvormige middenvlek. Ik heb vroeger dan ook nooit mijn exemplaar van Woudenberg goed met Keer kunnen determineeren.

sluis; id., vol. 58, p. LVII, 6-6-15 op het eiland Het Scheur bij H. v. H. *Ochrearia* komt dus geregeld eind Mei-begin Juni en in Aug. voor en is nog te verwachten in de duinen van Goeree en Schouwen.

28. *Rhyparia purpurata* L. Nunspeet, 24-7-28 (1 ex.), 8-7-29 (2 ex.). Mautz heeft in Int. Ent. Z. Guben, vol. 27, p. 51, 1933, het ras van de Hannoversche heiden als subsp. *callunae* onderscheiden. Het onderscheidt zich van het typonominale (door Mautz gefixeerd als dat van Thüringen) vooral, doordat de ♀♀ kleiner zijn en dieper roode achtervleugels hebben, eenkleurig met de franje. Of ons ras hiermee overeenstemt, weet ik nog niet.

29. *Diacrisia sannio* L. [niet *sanio*!] ab. *immarginata* Niepelt, Int. Ent. Z. Guben, vol. 2, p. 181, 1908. ♂ zonder donkeren achterrand der achtervleugels. Haamstede, 1-6-34. In de Duitsche literatuur meestal vermeld als ab. *uniformis* Bang-Haas (Iris, vol. 20, p. 69, 1907). Dit is echter een ras van Syr Darja en Samarkand, dat zich ook door andere kenmerken onderscheidt. Mij verder uit ons land bekend:

ab. *moerens* Strand, Archiv Math. og Nat., vol. 25, p. 23, 1903. Het zwart der achtervleugels sterker dan normaal, bij het ♂ band breder en wortel zwart bestoven, bij de ♀♀ zijn deze vleugels bijna geheel zwart. Ommen, Apeldoorn (Zoöl. Mus., Amsterdam), Wolfheze (Leidsch Mus.).

ab. *latevittata* Bryk, Ent. Tidskr., vol. 44, p. 114, 1923. ♂ met breeden band der achtervleugels, overigens normaal. Apeldoorn, De Punt, Breda (Leidsch Mus.).

30. *Phragmataecia castaneae* Hb. Zaltbommel, 27-6-32.

Amsterdam, 1935.

B. J. LEMPKE.

NASCHRIFT.

ad 24. *Boarmia secundaria* Esp. is in 1928 en '29 door wijlen Dr. Lycklama à Nijeholt gevangen en gekweekt te Nijmegen. De heer Fischer vond de soort in 1932 te Beetsterzwaag (in 2 exx.) en in 1933 ving hij 1 ♀ op licht te Olterterp, eveneens in Friesland. Verder berichtte Ir. Van Wisselingh, dat hij in Juli '34 1 ex. heeft gevonden in het Mastbosch bij Breda, terwijl de heer L. Kranendonk, Dordrecht (volgens mededeeling van den heer P. Haverhorst, die de determinatie verrichtte) in den afgeloopen zomer eveneens bij Breda een ex. heeft buitgemaakt. De soort is dus thans al uit 6 provincies bekend: Limburg, Gelderland, Overijssel, Friesland, Utrecht en Noord-Brabant. Andere zullen nog wel volgen.

ad 27. De verwachting is reeds vervuld! Gevangen te Ouddorp (Goeree) in 4 exx., 31-8 en 1-9-1918 (W. de Jonckheere); te Haamstede (Schouwen), 31-5-34 (Prof. Brouwer). Waarsch. nog te vinden op Walcheren. Redactie.